

Del III

Handlingsprogram for friluftsliv, vilt og innlandsfisk 2016-2019

---

1. Innledning

Regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfisk 2016-2027 følges opp med et fireårig handlingsprogram for 2016-2019. Tiltakene i programmet konkretiserer oppfølgingen av planens mål og strategier, og angir hvem som er aktuelle samarbeidsparter for de ulike tiltakene. Den aktøren som er nevnt først, er den det forventes skal ta initiativ og være pådriver for gjennomføring av tiltaket. Det tas høyde for at det kan være andre aktuelle samarbeidsparter enn de aktørene som er nevnt i tabellen. I tillegg er status for tiltakene markert som nytt, påbegynt eller i gang.

Handlingsprogrammet følges opp gjennom årlige budsjett- og økonomiplaner da det er disse som legger føringer for gjennomføring av tiltakene.

Nummereringen av strategiene vises ikke i prioritert rekkefølge.

2. Om friluftsliv

Hovedmål

Alle i Troms skal ha mulighet og kunnskap til å drive friluftsliv som positiv aktivitet for helse og trivsel

Strategier

1. Holde i hevd allemannsretten
2. Prioritere friluftslivstiltak som utjevner sosiale forskjeller
3. Videreføre og utvikle samarbeidet mellom friluftslivsaktørene
4. Ivareta friluftsliv gjennom kommunal og regional planlegging
5. Videreutvikle kunnskapsgrunnlaget om friluftsliv
6. Legge til rette for frivillig friluftslivsarbeid og engasjement

Tiltak

Strategi nr.	Tiltak	Aktuelle samarbeidsparter	Status
3, 4, 6	Etablere og opprettholde gode samarbeidsarenaer ved å: <ul style="list-style-type: none"> - Arrangere møteplasser for friluftsliv årlig - Gjennomføre årlige dialogmøter mellom ledelsen i fylkeskommunen, friluftsrådene og FNF-Troms - Ha jevnlig kontaktmøter	Troms fylkeskommune (TFK), friluftsråd, FNF-Troms	I gang
1, 2	Sikre at det i alle kommuner finnes god og tilgjengelig informasjon om allemannsretten, rekruttering til friluftsliv og turmuligheter (ved bruk av turkart, nettsider, turkalendere, foldere, turbøker, fiskeguider o.l.)	TFK, friluftsråd, kommuner, FNF-Troms, frivillige organisasjoner	Påbegynt
2, 4	Sikre gode rammevilkår for friluftsrådene og FNF-Troms	TFK, kommuner	Påbegynt

5	Støtte og gjennomføre kurs og andre kompetansehevende tiltak for å fremme et aktivt, inkluderende og sikkert friluftsliv. Kompetanseheving innenfor: <ul style="list-style-type: none"> - Kommunal sektor: spillemidler, friluftsliv i plan, friluftslivskartlegging o.l. - Frivillig sektor: kurs i kart og kompass, kurs i GPS, skredkurs, turlederkurs, turskiltkurs o.l. 	TFK, friluftsråd, kommuner, FNF-Troms	Påbegynt
5	Dokumentere status for friluftsliv i fylket og behovet for friluftslivskompetanse i skoler og barnehager. Eksempelvis gjennom kartlegging og forskning.	TFK, friluftsråd, kommuner, Universitetet i Tromsø.	Nytt

3. Friluftslivsområder

Mål

Attraktive og varierte områder av verdi for friluftslivet skal sikres og forvaltes slik at de blir ivaretatt for framtidige friluftslivsaktiviteter i Troms

Strategier

1. Følge opp kartleggingen av friluftslivsområdene
2. Ivareta viktige friluftslivsområder i kommunal og regional planlegging
3. Prioritere sikring av viktige arealer for friluftsliv i nærmiljøet

Tiltak

Strategi nr.	Tiltak	Aktuelle samarbeidsparter	Status
1	Fullføre kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder i kommunene i Troms, og publisere på www.naturbase.no .	TFK, kommuner, friluftsråd, frivillige organisasjoner	I gang
1	Markedsføre de kartlagte friluftslivsområdene for økt bruk og bevissthet	TFK, friluftsråd, kommuner, frivillige organisasjoner, FNF-Troms	Nytt
2	Gi innspill i plan-/utbyggingssaker som gjelder friluftslivsområder. Attraktive friluftslivsområder, turløyper og turstier i nærmiljøet, innenfor markagrenser og ved pressområder langs sjøen og vassdrag skal prioriteres.	TFK, friluftsråd, kommuner, FNF-Troms, frivillige organisasjoner	I gang
3	Kompetanseheving vedrørende statlig sikring av friluftslivsområder	TFK, miljødirektoratet, friluftsråd	Nytt
3	Prioritere nærmiljøområder og strandområder ved offentlig sikring av friluftslivsområder.	TFK, kommuner, friluftsråd	Påbegynt

3	Utarbeide forvaltningsplaner for alle statlig sikrede friluftsområder i løpet av planperioden, eldre planer skal rulleres for ny 4-årsperiode.	TFK, kommuner, friluftsråd, fylkesmannen (FM)	Påbegynt
3	Utarbeide strategi for offentlig sikring av nye friluftslivsområder basert på friluftslivskartleggingen.	TFK, kommuner, friluftsråd	Nytt

4. Fysisk tilrettelegging

Mål

I Troms skal det være varierte og tilrettelagte friluftslivsområder for ferdsel og opphold nær der folk bor

Strategier

1. Legge til rette for naturvennlig friluftsliv i nærmiljøområder
2. Tilrettelegge for god informasjon i attraktive friluftslivsområder
3. Øke tilgjengeligheten til friluftslivsområder for personer med nedsatt funksjonsevne
4. Ivareta skjøtsel, drift og vedlikehold av friluftslivsområder i planer og i praksis

Tiltak

Strategi nr.	Tiltak	Aktuelle samarbeidsparter	Status
1, 4	Nærmiljøområder skal prioriteres ved fordeling av tilskudd	TFK, friluftsråd	I gang
1, 4	Søke om spillemidler til etablering av anlegg for friluftsliv i tråd med kommunale planer	Kommuner, frivillige organisasjoner, friluftsråd	Påbegynt
1, 2	Skilting og merking av turruter i henhold til nasjonal standard jf Merkehandboka og tilhørende manual	TFK, friluftsråd, kommuner, FNF-Troms, frivillige organisasjoner	I gang
1	Registrere og dokumentere bruken av viktige friluftslivsområder i Troms	TFK, kommuner, friluftsråd, frivillige organisasjoner, nasjonalparkstyrer, FoU-miljøer	Nytt
1, 2, 3, 4	Utarbeide planer for tilrettelegging, skjøtsel, drift og vedlikehold av viktige friluftslivsområder og turruter i kommunene	Kommuner, friluftsråd, TFK	Nytt
4	Bedre tilgjengeligheten til friluftslivsområder, eksempelvis gjennom tur- og orienteringskart, skilting, trygge P-plasser og etablere sanitæranlegg	TFK, Statens vegvesen (SVV), friluftsråd, kommuner, grunneiere, frivillige organisasjoner	Påbegynt

1, 4	Tilrettelegge minimum et universelt utformet friluftslivsområde i hver kommune	Friluftsråd, kommuner, TFK	Nytt
3	Tilrettelegge for innlandsfiske som er tilgjengelig for alle	Friluftsråd, kommuner, rettighetshavere, frivillige organisasjoner	Nytt
1, 2	Opprette friluftspor i utvalgte friluftsområder	Friluftsråd, kommuner	Nytt

5. Friluftslivsaktiviteter

Mål

Innbyggerne i Troms skal ha mulighet til å utøve friluftsliv i nærmiljøet og i naturen ellers

Strategier

1. Legge til rette for at alle skal kunne drive friluftslivsaktivitet
2. Satse særlig på hverdagsaktiviteter i nærmiljøet
3. Stimulere til friluftslivsaktivitet i barnehage, skole og SFO
4. Styrke rekruttering av jegere og fiskere

Tiltak

Strategi nr	Tiltak	Aktuelle samarbeidsparter	Status
1, 2, 3	Aktivitetstiltak for barn, ungdom, innvandrere, personer med nedsatt funksjonsevne og lite aktive personer skal prioriteres ved fordeling av tilskudd	TFK, kommuner	I gang
1, 3	Friluftslivsaktiviteter som utjamner sosial ulikhet skal prioriteres ved fordeling av tilskudd	TFK, kommuner, friluftsråd, FNF-Troms	I gang
2, 3	Etablere og videreføre turkassetrim og turorientering i kommunene	Friluftsråd, kommuner, frivillige organisasjoner	I gang
2	Sørge for god informasjon og profilering av friluftslivsaktiviteter	Ansvarlige arrangører	Påbegynt
1	Kommunale frisklivssentraler skal ha tilbud om friluftslivsaktiviteter	Kommuner, friluftsråd, frivillige organisasjoner	Nytt/påbegynt
3	Tilby skoler og barnehager <i>et lærende nettverk om friluftsliv – læring i friluft</i>	Friluftsråd	Nytt/påbegynt
1, 2	Årlig markering av Friluftslivets uke i september	FNF-Troms, friluftsråd, kommuner, TFK, frivillige organisasjoner	I gang

2, 4	Ivareta gamle høstingstradisjoner, innen jakt, fiske, sopp og bærplukking	Friluftsråd, frivillige organisasjoner, kommuner	Påbegynt
1, 4	Rekrutteringsaktiviteter for barn, ungdom og kvinner innen jakt og fiske	Frivillige organisasjoner, friluftsråd, kommuner	Påbegynt
1	Etablere og markedsføre utstyrssentraler	Friluftsråd, kommuner, frivillige organisasjoner	Påbegynt
3	Fiskesprellkurs for ansatte barnehager og SFO med hovedfokus på sjømat i utekjøkkenet	TFK, Norges Sjømatråd, friluftsråd	I gang
4	Vurdere mulighetene for innføring av jakt og fiske som valgfag i ungdomsskolen	Kommunene, frivillige organisasjoner	Nytt
1, 3	Tilbud om friluftsskoler for barn og unge i ferier	Friluftsråd, kommuner, frivillige organisasjoner	I gang
1	Tilrettelagte friluftaktiviteter for flyktninger, eksempelvis nærområdeturer, turbuss til friluftsområder o.l.	Friluftsråd, kommuner, frivillige organisasjoner	Nytt

6. Friluftslivsoplevelser i Troms

Mål

I Troms skal unik natur og spennende kulturminner motivere både innbyggere og tilreisende til friluftsliv

Strategier

1. Informere og tilrettelegge for unike natur- og kulturminnebaserte opplevelser
2. Styrke barn og ungdoms kunnskap om tidligere tiders bruk av naturen og naturressurser

Tiltak

Strategi nr.	Tiltak	Aktuelle samarbeidsparter	Status
1	Informasjonstiltak om natur, kulturminner og kulturhistorie i utvalgte områder, eksempelvis krigsminneprosjekt, historiske turruter o.l.	TFK, kommuner, friluftsråd, FNF-Troms, historielag, museum, Statskog, frivillige organisasjoner	Påbegynt
1	Tilrettelegge spesielle natur- og kulturminnebaserte opplevelser, eksempelvis i nasjonalparker, historiske turruter o.l.	TFK, kommuner, friluftsråd, FNF-Troms, historielag, museum, frivillige	Påbegynt

		organisasjoner nasjonalparksenter, Statskog	
2	Kunnskapstiltak om: <ul style="list-style-type: none"> - tradisjonell ferdsel langs kysten mht seiling, roing - utmarksnæringer som skogsdrift, tømring, tømmerfløting, nyttevekster i naturen, utvinning av tjære, båtbyggertradisjoner. - tidligere tiders bruk av naturen - gamle utmarksbygninger, fyr, industrianlegg o.l. - om skjøtsel av kulturlandskap 	TFK, kommuner, friluftsråd, FNF-Troms, nasjonalparksenter, historielag, museum, frivillige organisasjoner	Påbegynt

7. Forvaltning av høstbart vilt- og innlandsfisk

Mål

I Troms skal høstbart vilt og innlandsfisk forvaltes på en bærekraftig og samfunnsnyttig måte basert på kunnskap

7.1 Hjortevilt og småvilt

Strategier

1. Utvikle kunnskapsgrunnlaget for elg og småvilt i Troms
2. Følge opp forvaltningsmålene og styringsverktøyene for elg i alle kommunene i Troms
3. Opprettholde livskraftige, sunne elgbestander med god kjønns- og aldersfordeling som ikke medfører uakseptable skader på andre næringer, på andre arter og i trafikken.
4. Ivareta hensynet til viltbestandene i arealplanleggingen
5. Utvikle møteplasser og nettverk for samordning av interesser og utveksling av kompetanse
6. Bidra til en bærekraftig forvaltning av småviltbestandene

Tiltak

Strategi nr	Tiltak	Aktuelle samarbeidsparter	Status
1, 5	Kunnskapsoppbygging gjennom regelmessige møter og samlinger: <ul style="list-style-type: none"> - Kurs i rapportering og bruk av hjorteviltregisteret 	TFK, kommuner	Påbegynt
2, 3	Utarbeidelse av kommunale mål og planer for utvikling av elgbestanden	Kommuner	Påbegynt
2	Bruke forvaltningsmålene og styringsverktøyene i kap 7.3 i kommunale planer og lokale bestandsplaner; <ul style="list-style-type: none"> • øke avskytingen på kort sikt 	Kommuner, jaktrettshavere	Nytt/ påbegynt

	<ul style="list-style-type: none"> • bruke sett elg pr. jegerdag som måleinstrument for bestandstettheten 		
1, 3	Kartlegge og vurdere trekkmonsteret til elgen i utvalgte områder i Troms	Kommuner, TFK, ekstern kompetanse	Nytt
1	Innsamling av slaktevekter og sett elgdata som registreres i Hjorteviltregisteret	Kommuner, jaktrettshavere	I gang
1, 5	Organisere fylket i hjorteviltregioner	TFK, kommuner	Påbegynt
1	Legge til rette for bestandsplanforvaltning for høstbart stor- og småvilt	Kommuner, jaktrettshavere, frivillige organisasjoner	Nytt/ påbegynt
1	Innføre frist for søknad om utvidelse av elgjakt: 1. april (gjeldene fra 2017)	TFK	Nytt
3, 6	Utarbeide statistikk for typetetthet basert på taksering av bestandene	Grunneiere	Nytt/ påbegynt
4	Tiltak som reduserer viltpåkjørsler; skogsrydding langs vei, annet	TFK, SVV, kommuner	Nytt/ påbegynt
6	Tiltak som øker uttaket av rødrev og små rovvilt som gjør skade	Frivillige organisasjoner, jaktrettshavere, kommuner, TFK	Påbegynt

7.2 Innlandsfisk

Strategier

1. Styrke kunnskapsgrunnlaget om innlandsfisk
2. Bedre fisketilbudet til allmennheten
3. Bygge opp gode bestander av innlandsfisk i Troms
4. Ivareta hensynet til bestander av innlandsfisk i arealplanleggingen

Tiltak

Strategi nr	Tiltak	Aktuelle samarbeidsparter	Status
1, 4	Kartlegge og samordne kunnskap om innlandsfiskeressursene i Troms	TFK, FM, kommuner, FoU-institusjoner, frivillige organisasjoner	Nytt
2	Kunnskaps- og informasjonstiltak, og holdningsskapende arbeid om innlandsfiske	Friluftsråd, kommuner, frivillige organisasjoner	Påbegynt
2	Organisering av jakt- og fiskekortsalg ved organisering av utmarkslag	Grunneiere, kommuner	Påbegynt
2, 3	Utarbeide regional forskrift om innlandsfiskeregler i Troms	TFK, kommuner	Nytt

3	Kultiveringstiltak	Rettighetshavere, frivillige organisasjoner	Nytt/ påbegynt
4	Gi innspill i arealsaker som kan påvirke høstbart vilt og innlandsfisk	Kommuner, TFK, FNF-Troms, frivillige organisasjoner	Påbegynt